

Zsidók és magyarok

Beszélgetés Zoltai Gusztávval, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége és a Budapesti Zsidó Hitközség ügyvezető igazgatójával, az Európai Zsidó Kongresszus V. B. tagjával, és Landesmann György budapesti vezető főbárbival. Az interjú 1992. december 8-án készült a Magyar Izraeliták Országos Képviselőtén.

— Sokan sokféleképpen magyarázzák az antiszemitizmust. Önök hogyan értelmezik?

— Z. G.: 600 000 áldozatunk van a zsidóüldözés miatt. Ezért mi is és utódaink is vérünkben hordjuk az ellen az irtózatot, amit úgy hívunk, hogy antiszemitizmus.

— L. Gy.: Az antiszemitizmus ma ugyanolyan erőltetett dolog az antiszemiták részéről, mint a médiaháború. Fent kell tartani, hogy elvonják a figyelmet a valóságos problémákról.

— Önök szerint van-e antiszemitizmus Magyarországon?

— Z. G.: A köztársasági elnök urat idézem, aki azt mondta: „Van antiszemitizmus Magyarországon, de nem ölt olyan méreteket, ami aggodalomra adhatna okot.”

— Az antiszemitizmus mit támad? Vallást, fajt, etnikumot? A zsidóság minek vallja magát?

— Z. G.: Nagyon nehéz ezt megfogalmazni. Amikor a kisebbségi törvény készült, mi a kormány tudomására hoztuk, hogy a magyarországi zsidóság a világ zsidóságának a tagja. De mivel itt élünk, ezért állampolgári és közjogi helyzetünkön nem kívánunk változtatni, tehát nem akarunk nemzetiség lenni.

— Mi a zsidóság? Vallás, faj vagy etnikum?

— Z. G.: Én erre egy szóval szoktam felhívni: életforma.

— Sokszor elhangzik önökkel szemben az a vád, hogy nem akarnak asszimilálódni.

— Z. G.: A vallás és az asszimiláció két külön dolog. Igen, mi valóban az asszimiláció ellen vagyunk, de a vallási asszimilációra értjük ezt. Tehát magyarul; a zsidóság tovább élésének, fennmaradásának az egyetlen eszköze az asszimilációnak elengedni. A magyar világtól nem kirekesztjük magunkat, hanem mi vallási törvények szerint élünk. Aki valamelyest ismeri a vallást, annak azt a törvényt is ismernie kell, ami így szól: „Dirsu et salom ha ir = keresd annak a népnek a békéjét, ahol élsz”. Az asszimilálódás nem elkülönülést jelent.

— L. Gy.: Gyűlölöm az asszimilációt, én mint főbárb. Végre egyszer s mindenkorra le kéne tenni mindenkinek arról, hogy asszimiláció. Senki sem több mint a másik. Miért kéne asszimilálódni? Mert ha azt mondom, hogy asszimiláció, akkor egyértelmű, hogy van egy magasabb rendű valami és ahhoz kell asszimilálódni.

— Az miért nem asszimiláció, hogy itt él, itt költi el a pénzét, itt dolgozik bármilyen posztban, akár földműves, akár egyetemi tanár. Miért kell több?

— Kik tekintenek ma önök zsidónak?

— L. Gy.: Meg kell hogy mondjam, hogy jóval kevesebbet, mint az antiszemiták.

— Z. G.: Aki anyai ágon zsidónak született és zsidónak vallja magát.

— Hány zsidó él ma Magyarországon?

— L. Gy.: Nem tudjuk, nem tartjuk szá-

Egy régi zsidó temetőben

mon, de több mint amennyit az antiszemiták szeretnének.

— Van arról pontos adatuk, hogy hány zsidó halt meg a II. Világháborúban?

— Z. G.: A történelmi Magyarország területéről 600 000, európai viszonylatban 6 millió.

— L. Gy.: Gyűlölöm a statisztikát. Teljesen mindegy, hogy 600 000 vagy csak egy.

— A zsidóellenes embereknek nem mindegy, mert ők azt mondják, hogy a zsidók papírokon a II. Világháború óta fokozatosan emelik a zsidóság veszteségének a számát. Azzal vádolják önöket, hogy ezzel visszaélve tudatosan szűrik az emberekben a büntudatot.

— L. Gy.: Ez nem vád, hanem elmebetegség.

Különben is, kik hurcolták el a magyar zsidókat? A határig a magyar csendőrség és a magyar katonaság vitte el őket leszögeztet vagonokban.

— Z. G.: A jeruzsálemi perben — ami Eichmann pere volt — a bíró kérdésére Eichmann ezt válaszolta: „hogy a 600 000 zsidó megsemmisítését nem Endrei és nem Baki, hanem a magyar nép támogatásával tudták csak végrehajtani”.

— L. Gy.: Az egész II. Világháború alatt annyi feljelentést nem kaptak Magyarországról, hogy ez is zsidó, az is zsidó, amaz is zsidó. Ez Eichmann emlékirataiban is megtalálható.

— Z. G.: Vidéken 330 000-nél több olyan ingatlan van, ahonnan kiirtották a zsidókat, és a mai napig a szomszédok használják benne a bútort, a szőnyeget és

minden egyebet. Nem németek lakják, hanem magyarok.

— Sokszor elhangzik önökkel szemben, hogy nem ismerik be hibáikat, amiket a történelem folyamán elkövettek. Gondolnak itt pl. a század eleji történelemre — Kun Béla, Szamuely Tibor, Landler Jenő működésére. Ők — köztudottan — zsidók voltak.

— L. Gy.: Hányan politizáltak abban az időben?

— Sokan. Mégis az történelmi tény, hogy amikor Szamuely végigment a Lenin-fükkal a falvakon, ott rettegésben tartották a polgári lakosságot. Útvonalukat akasztott emberek jeleztek.

— L. Gy.: Hol? Ez hol van leírva? Honnan veszik ezt?

— Történelmi könyvekben lehet erről olvasni, mint ahogy lehet az 1945 utáni évekről is, amikor Rákosi, Gerő, Farkas, Vas Zoltán, Révai, Péter Gábor működött. Ezekről a zsidóktól a magyarországi zsidóság miért nem határolódik el?

— L. Gy.: Ez egy elmebetegség. Miért kéne elhatárolódni tőlük? Az inkvizíciótól elhatárolódott már a katolikus egyház? Nem határolódott el. Isten nevében gyilkoltak évszázadokan keresztül. Ki vonja felelősségre őket?

— Z. G.: Aki isteni törvények ellen vét, a mi vallási törvényeink szerint nem számít zsidónak.

— L. Gy.: Ha felsorolnánk azoknak a zsidóknak az értékeit a magyar kultúrában, amit ha kivonnánk Magyarországról, akkor nem maradna más, csak a bogyta és a fűtőlős barack.

— A mai kormány és a keresztény egyházakat képviselő főpapok megkövették a magyar zsidóságot azért, hogy nem tudták megakadályozni a német nacionalisták által elkövetett embertelenségeket. Nem gondolják, hogy ezt a nemes gesztust viszonozni illene?

— L. Gy.: A kormány mikor kért bocsánatot?

— Szerint a kormány nem kért bocsánatot?

— L. Gy.: A kormány sosem kért bocsánatot. Mikor kért? Szeretném tudni. És hogyha bocsánatot is kért, akkor mi van? Bocsánatkérésből nem lehet feltámadni.

— Mit tesznek, illetve mit szándékoznak tenni az antiszemitizmus ellen?

— L. Gy.: Semmit. Abszolút semmit. Nekünk nem kell védekeznünk. Az antiszemitáknak rossz az antiszemitizmus, nem nekünk. A zsidóság kinőtt abból, hogy behúzódjon a gettóba és állandóan védekezzen. Ez az ország lesz szegényebb, ha nem lesznek zsidók. Nekünk van hova mennünk. Mégegyszer nem lesz Auschwitz. Nincs még egy olyan nép, aki 2000 év után saját otthonát épít. Mert Izrael állam megépült, van és lesz.

— Ezek szerint önök bármikor készek elmenni Izraelbe, ha a helyzet úgy adódik?

— L. Gy.: Ha a politika vagy a történelem rákényszerít minket, akkor miért ne?

— Z. G.: Izrael állam ezért jött létre. Izrael alapítólevelében benne van, hogy nyitva áll a világ bármelyik zsidósága előtt, hogy — ha az olyan helyzetbe kerül — Izraelben letelepedhessen.

— Sosem olvastam vagy hallottam zsidó megemlékezéseket alkalmával, hogy saját áldozataik mellett megemlégtettek volna a hősi halált halt magyar katonákat. Miért nem vállalnak sorsközösséget a magyar nép mártírjaival?

— L. Gy.: Nem a magyar nép mártírjai. Sajnálom, hogy felvállalják őket a magyarok.

— A II. Világháborúban elesett katonákat?

— L. Gy.: Igen, mert a II. Világháborúban — ellentétben a mai történelemhamisítással — a fasizmus mellett harcoltak a bolsevizmus ellen, és akkor a fasizmus volt a nagyobb veszély.

— Befejezéséppen egy utolsó kérdést engedjen meg, ami talán békésebb lesz, mint az előzőek. Közeledek a karácsony, amit világszerte megünnepelnek az emberek. Ki így, ki úgy. Magyarországon egy zsidó ember hogyan éli ezt meg?

— L. Gy.: Sehogyan. Ezt a zsidók nem ülik meg. A zsidó embernek megvannak a saját ünnepei minden évben, minden hónapban és minden héten.

— Ezek szerint nekik ez a nap ugyanúgy telik, mint egy teljesen szürke hétköznap?

— L. Gy.: Így van. Ez nekünk egy teljesen szürke hétköznap.

— Még karácsonyfát sem állítanak a gyermekeiknek otthonukban?

— L. Gy.: Nagyon merem remélni, hogy nem.

OMÁNYI KÁLLÓ GYÖNGYI

Ez a beszélgetés az Igen című lap karácsonyi számba készült. Ott nem jelent meg. A résztvevők hozzájárulásával adjuk közre mint olyan állásfoglalást, amelyet megszívlelendőnek, vitatandónak, de mindenképp előtt tudomásul veendőnek gondolunk. (A szerk.)